

Изази суботом.

Цијена:

За ПРВУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За ВОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на по године 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И Б Ћ И Ж Е В Н О С Т .

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 18 септембра.

Пошто се намирскијем питањем не могуће користити листови, који су се уи надали, да ће изазвати бар дипломатски сукоб између Русије и Инглеске, рекоше, да се је у Екслебени Русија с Француском споразумјела о заједничком држању према египетском питању. И сада је сва пада противника Гледстонове владе у овоме питању, којег рјешење захтјевају инте реси не само Турске него и Француске. На куд боље среће, него када би сада одма Турска то питање поставила на дневни ред и позвала Инглеску да остави Египт, Уз Турску би била Француска раме уз раме, а уз њих Русија. Гледстон сада или би морао доћи у сукоб са овим државама, те онда тражити наслона на још тако живи тројни савез, што би овом савезу дало новог живота; или би морао поуступити. А пошто се ту тиче окупације Египта, која би тијем имала да престане и да Египт остане Египћанима, слободан од сваке туђе власти, као остали дјелови турске царевине осим Босне и Херцеговине, што такође долази у програм либералне странке у Инглеској — па да би Гледстон тражио од парламента, да Инглеска остави Египт, могао би тијем довести у питање опстанак свога кабинета. На кад би се на тај начин срушио велики Старик, који је тек дошао на владу, куд веће побједе тројнога савеза!

Него ми држимо да Турска за сада неће то питање постављати на дневни ред, нити да је Француска може на то потицати. Турску може на тај корак потицати тројни савез, али је Абдул Хамид одавно ослободио Порту од његовога утицаја. Што је пак из Цариграда упућено питање у Лондон и повој влади, кад мисли представити преговоре односно Египта, то се и прије чинило, очевидном наміјером, да се зна, да Султан једнако мисли, кад ће се његове земље ослободити туђе окупације. А кад дође томе пријеме, ми смо увјерени да се либерална влада инглеска неће оглушити на захтјеве права и правиче.

У пдући понедјелник отварају се аустро-угарске делегације у Будапешти. Још, од како постоји садашњи конституциони механизам у Аустро-Угарској није престало — вели „Новое Време“ — одговорнијем министрима Аустрије и Угарске, и глави царског министарства графу Калиокију тежак задатак, као овога пута. Бечка дипломатија не може се похвалити ни једним успјехом ове године. О користи тројног савеза трудно ће нити моћи казати, што убјеђује. Положај Аустро-Угарске, као члана те „лиге мира“, без сумње, погоршао се у пошљедње доба. Ход ствари унутрашњих у Немачкој чини да се врло сумња у наклоност Берлина на јевропски рат: те не оставља никакве наде, да ће се постићи оне сврхе, у име којих је Беч пристао да се подчини Немачкој. Аустријска влада принуђена је да се задовољава са status quo на Балкану, уз постепено растућу вјероватност, да ће ово status quo по својој међународној ненормалности довести раније или касније до неуспјеха њених планова. Уз то петроградски лист напомиње тужбе Чеха у Румуња, које неће допустити никак Немци и Мађари да се задовоље. „Тако положај хабзбуршке

монархије постаје све тежим. Учашће њезино у тројни савез није јој допирало никакве користи од сада, а одоле јој пријети, да ће изгубити сваки утицај на ход јевропских дјела. Аустро-Угарска дошла је до тога, да заведе савијем од своје савезнице Немачке, која је мало наклонила, да потпомаже планове бечке политике, који могу увући Хоеншолерску царевину у рат прије него у Берлину паду, да се може приступити састављању главне сврхе тројнога савеза. А међу тијем, пука угађати Немачкој принуђава аустро-угарску владу да се држи правила који раздражује народности. Изази нешто, савијем заплетено, из чега се не може изаћи, што изгледа, да не одговара сил ма графа Калиокија! Тафеа и Салирија“.

Тако схваћа петроградски лист положај Аустро-Угарске уочи предстојећег састанка делегација.

ДВИЈЕ ИЗЈАВЕ.

I.

Уредништву „Гласа Црногорца“ Цетиње.

Изненадно сам се кад сам прочитао 35 број „Гл. Црногорца“, и видео оно врдање бечке „Пресе“, којим хоће да оправда оне гадне измишљотине противу узвишеног Владоца Црне Горе; то је изненађење било у толико веће, што је у тој полемици ушлетено и моје име, без икаквог повода. С тога сам похитао да Вас и телеграфским путем известим, како је све то пука измишљотина.

Не само на страни, по и у мојој отаџбини, приписивали су неку мисију моме путовању, по то би ме се слабо тичало, кад би само на томе остало; јер ја сам путовао прво као Србин, па као професор, хотећи да упознам земљу српску, која ми је ието тако драга, као и моја отаџбина — Србија. Хтео сам да видим народ који је својим јунаштвом заслужио да га његови интелигентни синови што боље и ближе упознају. Путовао сам дакле ради мога задовољства, као што и у иначе сваке године радим, и радићу, те према томе нити сам имао коме да подносим реферат, нити сам подносио. Свуда на моме путу по Црној Гори, која ме је својим културним напретком задивила, и изненадила, у чему највећу заслугу има витешски њен Господар Кнез Никола I, ја сам се могао уверити — у колико је то у једном путовању могуће — да је народ одан своме Господару и Његову Дому, и да је мало Владалаца који се могу поносити толиком љубављу и верношћу свога народа као Владалац Црне Горе. Нигде за све време мога путовања по Црној Гори нисам ни од кога чуо о каквој завери, и онда разуме се, нисам тако што могао ни причати у Београду. Само нечиста савест „Пресина“ могла је тако што и представљати.

Ужице, 8. Септембра 1892 год.

Доброслав М. Ружић.

II.

У нагомилану сваковрсних измишљотина под насловом „Montenegrinisches“ бечка „Пресе“ хтела је да се користи и мојим скорашњим путем у Србију, те му се највише ту приписују двије различите мисије, а поред тога надоставља се, да се с друге стране по Цетињу говори, да сам и ја сат цетињскијех прилика, на да сам у Београду себи мјеста тражио.

Пошто је ово подметање мојој личности искључивало и једну и другу тобож појве рену ми мисију, и пошто су се и те исте

мисије међусобно искључивале, нијесам на-лазио, да ми треба обраћати пажњу на та противурјечја; у толико прије сам презривао те измишљотине, у колико сам сматрао савијем измишљено, да изјављујем за што сам у доба, кад свак путује, ко може, путовао у Србију до Врања, гдје је изложба занатлијска била; тијем више што ми је то било прво путовање и по оној српској земљи, гдје Србин влада.

Него се несавјесни писац, који тобож из Дубровника шаље „Пресу“ извјешћа а има бити прилично далеко од Дубровника, није тијем хтио задовољити, те у „Пресу“ од 21 септембра, да докаже, како је неповољан суд проф. Ружића о црногорској приликама у Београду коријена ухватио, вели од ријечи до ријечи: „У осталом нека се „Глас Црногорца“ добро извјешти код свога сопственога уредника Т. о расположењу у Србији. Овај потови сада приповиједа по Цетињу ужасне ствари о „оскудици правог српског патриотизма“ у Београду и Новом Саду, и у најповијерљивијем круговима излаже врло карактеристичке описе о мало ласкавом дочеку, што је нашао по именице код Милетића у Н. Саду и код многих београдских професора и политичара. Из ових дословјерних детаља нема надахнитељи на Цетињу увиде, да тамо не може ништа тајно остати!“...

На ову злонамјеру измишљотину имам да изјавим њедаће:

На повратку моме из Београда заустављао сам се у Загребу и Тријешћу, и састављао сам се са пријатељима у Задру, Сибету, Дубровнику и Котору, и као што никоме ту нисам ништа неповољно из Београда казивао, а још мање јавно се на мало ласкав дочек, што сам нашао и у Н. Саду и у Београду, тако нема никакве поштене душе ни на Цетињу, која би могла потврдити „Пресину“ злонамјеру измишљотину; што више, ја сам се радо свакоме фалио и фалим се љубазнијем дочеком што сам у истица нашао и у Београду и у Н. Саду, што је етаре свезе мога пријатељства и познанства још више утврдило а нове засновало и у Београду и у Н. Саду.

Код јединога нашега Милетића нао-дио сам се г. Плавинићем, књиговођом књижарнице Браће Поповића. Ту су ме најучтивније примили, и пошто сам изјавио жељу, да посјетим великог болесника, дочекао сам неколико у соби од примања, док су ми оговорили, да је болесник тај дан јако узрујан, те да не може посјете примати; и ја сам се задовољио, да га из далека видим у башти, гдје сеједи и прерује једну књигу.

Ово је истина, а све дакле што се „Пресином“ човјеку свиђало о мени рећи злонамјерна је измишљотина, којој је нетовјетна сврха оне измишљотине подметнуте проф. Ружићу односно утисака, што их је собом носио из Црне Горе.

Цетиње, 15 септембра 1892.

Л. Томановић.

ИЗНИКШИТА.

(Ш.) Никшић, 13 септембра.

Његово Височанство и сви чланови свијетлог владалачког дома налазе се у потпуном здрављу и сваком приликом виде се весели и задовољни међу народом. Иза оно кипе што би при свршетку августа, наступили су угодни дани са умјерном топлином и обилатим росама на подмлађеној јесенској трави, како би само могао пожељети овај крај, да омали дан више нашим милим гостима овђе бављења.

На 3 септембра долазила је овђе депутација од двадесет одачних племика

из Нишicke Жуне, предвођена од г. Тео-фана Ђоковића настојатеља манастира Св. Луке и командира Радована Николића. Депутација примљена је од Господара лијено, али дар који су кћели принијети Књазу Петру, Великом Војводи Захумском — тридесет добријех овнова — тај им није примљен, из узрока што се чуло било да сва племена тава и сличне на и веће дарове спремају. Лијен стари наш обичај! Његово Височанство примио је био дарове племенске приликом удаје блаженопочивше Књагиње Зорке, али и тијем је подигнута болница у Циклићу, која задоста одговара потреби овога краја. Жупљанима и ако дар није примљен — оно тридесет овнова — биће им к срцу примљена она њихова добра жеља и готовост првенства којим су се одицковали у сва времена од Косова па до 1877, кад су добројани дани туђинскога господарства у Циклићу.

Сјутра дан Његово Височанство у пратњи Г. Војводе П. Вукотића, Г. Вурцела, Г. Бригадира Ђура Петровића и друге свите ишао је у жуцку планину Мораково, у лов, где је убијено неколико дивокоса. Иза тога била је шетња у горње поље до фабрике и лов на рибе у Цјенавицу и на Растове, ком је при утпа била и Књагиња Милена и сви чланови Свијетлог Двора. Лов је био обилат и они који су грином управљали добили су лијепу напојницу.

Код нас је понећелник дан пазарни где народ догони на продају своје производе и подмирује своје потребе у сваком погледу. Њихова Височанства и Књажеви Насљедници овај пазар посјеђавају, прогледивају купују по њешто и даривају, а том приликом и научавају народ — тако да се кад на једном кад на другом крају пазара подижу дуготрајни клици: Живимо! Живили!

Овђе је први пут — ове године — прослављен Госпођин дан на начин како га слави престолница Цетиње, — тај знаменити дан, кога је Иван бог узео за покровитеља и пастира својој скромној митрополији Цетињској — која Богу за славу тако значајну улогу одигра у часовима нашега народнога искупљења. Уочи тога дана освјетљена је била триумфална капија, сва варош, тврђава града, Петрова главица и Требјеца. С Петропе главнице пуштају се ракете, а у вароши било је народно весеље до у дубоку ноћ. Сјутра дан служио је св. летурђију цјесни парох и назиратељ г. Ђорђе Милановић са два својотенака. Господар са свијем Двором и свечаном свитом одстојао је св. летурђију а кад је изашао, поздравила га је музика са химном и пуцање топова с града. Сво чиништво одило је Свијетлом Двору на подворење, где је поред уредног дочека и њим почашћено. Иза тога музика је свирала у вароши и весеље је цијелог дана трајало. Тако је варош све пунија народа из цијеле околине.

У сриједу 9. о. м. био је објед код гувернера г. Војводе Шапа Петровића. На 11½ сати групуше машкули са шапа Веризовића, а музика засвира химну, и Господар са свијем Двором дође — поздрављен од скупљеног народа са бурним радосним усклицима. На обједу били су још Књаз Петар Карађорђевић, г. Војко Петровић, председник држ. Савјета, г. Војв. Петар Вукотић и друга отмијена лица — свега 24. За све вријеме објед музика је свирала, а грађанство било је и играло и на често подизање здравица на трезви, подизали су се одушевљени узвици: Живимо, Живили! — и пуцање из револвера. На 2 сата по подне отишли су свијетли гости поздрављени као у доласку.

У четвртак и петак био је лов у

Дуги ком је присуство било уз Господара сво особље и пратња, осим Књагинје са младим Књазом Петром.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Београдски Дневни Лист доноси чланак оштар под насловом „Сплетка између Србије и Црне Горе“, из кога доносимо следећи одломак:

Већ од дужега времена подузванични аустријски листови помене да трубе, како у Црној Гори не иде како би требало, како тамо најбољи синови зло пролазе те морају да емирирају, и како на Петини и у свој Црној Гори постоји нека велика заједра, да се Књаз Никола обори.

То се у Црној Гори сиочетка удело ладно, али кад су лажи навршиле и највећу мјеру, одазоне им се службени орган црногорске владе „Глас Црногорца“ и сузбије потварања у њихове природне границе. Но органи аустријски се на том ни есу задржали. Они су и даље дрско настављали исту пјесму, и „Глас Црногорца“ мораде се понова вратити и осудити тако држање.

Но и то није помогло. Хтјело се је пошто по то објесити свијету уверење, да у Црној Гори нешто неваља, а најрадије су хтјели да им се вјерује, да донета нека заједра против Књаза постоји. Чак су у ординарству свом ишли и тако далеко да су одговоре „Гласа Црногорца“ приписивали перу самога Књаза Николе.

Орган Црногорске владе понова се морао враћати на ту ствар и овога је пута морао директно отуђити саму владу бечку, јер без њене инспирације овако што не би се могло писати, ни тријети. На то долази „Преса“, и као оно у афери Брезницовој са Султановим здрављем баца кривицу за све то на Србију.

Каква дрскост! Бајати они нијесу ничег криви, а ово што пишу, потиче право из Београда. И да би тој лажи дали што веће вјероватноће надовозују, да је љетос путовао по Црној Гори г. Д. Ружић и да је по свој прилици он ту вијест у Србију донио, одакле је она узела пут у Беч.

Дакло и опет Србија крива! Али овога пута лаж им није помогла. „Глас Црногорца“ сам одлучно одбија то и квалификује га као покушај подле интриге и сејања раздора. Одговор тај доносимо одмах за овим, па и ки по изостајемо, а да ово дјело не жигосемо као ружну, одвратну сплетку. Јамачко то неће бити пошљедња као што није ни прва, али ми треба да будемо вада будни па да и у будуће зврцнемо (макар и мало јаче) по тој љупици, која се тако незвано и често отуд из Беча међу нас утвара.

Загребачки Обзор пише к ситуацији:

У Беонови су већ од неколико дана

свршене Колумбове свечаности. Звале су се Колумбове, али се је о Колумбу најмање говорило; на његову успомену најмање се и мислило. Краљ и гости били су средиштем свих демонстрација, свих манифестација из цијелога славља. У свему томе Талијани су се одликовали. Свечаности су биле сјајне, да сјајније нијесу могле бити: приредно их и извео пук по нарави за носом; пук одан династији и гостољубив; пук, у коме је жив осјећај за све, што је велико и лијепо.

Нега, ако су Талијани славили све госте — то су на најекзотичнији начин славили Францезе. У томе је предјачно сам Краљ талијански, који је примио адмирала Реуниера особитом добротом: ети; који је са сином и са министрима обашао францеско бродовље, те се на њему задржао дуже него на свим осталим бродовима укупно; који је — а то сасвим изминимо — примио позив на *matinée d'honneur* на броду *Formidable* и повео са собом своју узвишену свитку. Политички разлози шутили су у срцу Умберта: срце је једино говорило. И срце је говорило, кад је народ славно францеске морнаре; кад је преко сто друштава поздрављало францескога адмирала; кад се је једне стране и с друге спомињала година 1859. Јест, Францези су добро учинили што су били у Беонови, што су вратили посјету, која је прије двије године била учињена Карлоту у Тулону. Тај посјет они би били вратили лани, али Кренијева диктатура је ставила била потешкоћа. Толико боље; сада је тај посјет имао карактер, који можда лани не би имао.

Али... највећ и те свечаности имаду свој грозни и страшни али. Морари талијанскога брода „*Lepante*“ и они францескога брода „*Formidable*“ пјевали су заједно народне пјесме. — Пјевајући није могуће да нијесу промислили и једни и други: сад заједно пјевамо, сад грувају наши топови у знак весеља и поздрава — но колико ће времена проћи да ћемо као непријатељи ударити једни на друге? — И није могуће да и Францезе и Талијане није у души заболело, да у срцу својем нијесу рекли: њемачка је политика свему томе крива! — И јест. Што срце неби хтјело дозволити ни Францеској ни Талијанској, то хоће уговорити, којим је Њемарик кумовао!

И та њемачка политика иде својим путем. Она друго не тражи него крви и новаца. Што мари да све пронађе? Њемачком се Цару хоће још оружја. — Год. 1879 њемачка је држава имала од неиз разних пореза 241,717.900 марака. Ти су терети тако нарасли да су ове године дали 675,582.000. И требало је да нареду. Год. 1872 војнички трошкови изнашли су у Њемачкој 553 милијона марака, а године 1891 — 854 милијона. Дакло напирасли су и дугови великога царства. — Ти су год. 1877 изнашли 16 милијона, год. 1885 — 410 милијона, године 1889, — 883 милијона, година 1892 изнашају 1,684.000.000. Ови

идеје. „У прерађивању традиција, у њиховим измјенама, слијевањима и потискивањима једних другима и јест једна из страна литературне еволуције.“ (стр. 56.) „Већим резултатом узајамности литературних традиција бива њихов синтез у нове појаве..., који је могућ само под условом самосталног прерађивања елемената, који у синтез улазе“ (стр. 322). То нагиње на мисао о значају оригиналног производа у литературној еволуцији, коме ћемо ми сада и прећи.

Ма колико да је велик значај традиција у литературној еволуцији, ипак главним фактором њених треба признати производство — селективно и индивидуално. Сваки уноси у традицију нешто своје и само оно, то традицију, подрже се некојим измјенама, који би били минимални, када одједине личности најминималнији својим уступцима од традиционих форма не би производиле у њима неке промјене“ (стр. 48). Тај иноваторски рад, који слаби силу традиција и саставља тако рећи животињи нерв литературне еволуције, може ићи или од многих лица, који се налазе при новим и једнаким условима и који су у исто вријеме подвргнути радњи једнаких нових узрока — и тада ће то бити колективно производство; или он може бити резултат личне иницијативе индивидуума, који је нашао посљедоваче и подракаче — тада је то индивидуално, лично у правом смислу производство. Као стање индивидуалног сазнања, као унутрашњи психички акт — производство је дјело личног живота, које у својим производима зависи од културно социјалних услова, од утицаја средине. Чим височије и сложније развиће може добити личност писца при таквим условима културе и социјалне организације, тим је она способнија к оригиналном производству, не узимајући, разумије се, у обзир урођени талент и биографске случајеве писца (стр. 328). То је она односна слобода личног производства у предјелима владајуће традиције која стеже општи ход литературне еволуције, који се закључује у слабењу традиције путем развића оригиналног производ-

ства и горе-реченог узајамног одишаја традиције.

Други услов општег хода литературне еволуције закључује се у прелазу од колективног производства, које карактерише правојитну и уопште народну појезију к индивидуалном, које саставља каквоју писца с развијеним сазнањем и одређеном физиономијом, које је имало мјеста у најкултурније епохе. У том и лежи друга страна литературне еволуције — у развићу лично оригиналности и појачању личне иницијативе, у увеличењу слободног производства (стр. 51).

Слободно лично производство писца треба да се појављује већином у томе, да се литература подвргава не искључиво подчињењу традицијама, већ да се побуђује к раду упечатљива савремености, импулсима окружавајућег живота. „Еволуцијом је идеал литературе пуни рефлексе реалности у производима ријечи посредством највећег броја високоразвитих и разноликих индивидуалности, које унесе у своју радњу јасно сазнање о њеном значају и циљима, о задаћама времена; а пошто саме појеме не могу то учинити, то је уреду с појезијом необходимо развиће публицистике и критике. У поступном достигнућу тог идеала — прогрес је литературе у обратном повратку — регресу.“ (стр. 69.)

У историјском дијелу свог рада о литературној еволуцији професор Карјев ма да чини неки најлетимичнији преглед западно-јевропске литературе, ипак се ништа мање не држи историјског метода, разгледајући по реду литературе западно-јевропских народа; при том задавши се циљу у илустрирати своју теорију примјерима, он биљежи узгред факте, што оправдавају принцип, који је он исказао и одјелите претпоставке теорије литературне еволуције. За нас не би био подесан такав метод, јер наша задаћа не састоји у томе, да изложимо садржај професорове књиге, већ само да покажемо: што разумије автор под литературном еволуцијом и на чему зида њену теорију. Имајући у виду ту задаћу у предјелу дијелу свог рада, ми ћемо из историјског његовог дијела

она у злату на расположење и англиске банке, задужио овај завод у критичном часу краха Берингова.

Московске Вједомости на питање у чему је заслуга Вишњеградскога одговарају:

У томе, што је он пробудио у народу бодрост, непоколебиму вјеру у богатство и финансијску снагу Русије, у томе што је он не само ријечима него и дјелима доказао, да, хвала том богатству и тој снази, Русија не само у политичком него и у економском односу може и мора заузимати међу осталијем државама независни положај, прикупљајући се да развија своје неизмјерне силе и да рјешава своје велике народне задатке.

Вишњеградском је пало у дио да покаже, да је Русија у финансијском и економском обзиру способна да самостално развија своје народне силе, као и у осталијем грамама свог државног живота. Њему је престојало, да расије оно лажно предпоставке о тобожњој органској слабости Русије, и да разбуди у њој сазнање њенога богатства и неодроживе снаге.

Тај задатак је Вишњеградски ријешао у кратко вријеме на најејачији начин. На жалост вратога рускијех он је високо подигао финансијски престиж Русије, побједивши побједоносно рат берлинске берзе.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Поука о колери) и како се за вријеме колере ваља управљати. Београдски званични лист „Српске Новине“ доноси:

1. Приљепљива материја колере налази се у изметима болесника — у столицама и бљувачу — и кад се тим изметима управљају друга лица или ствари, н. пр. хаљине, рубље, јело, вода, млијеко и друга пића, па ма то било у тако малој количини, да се слободним оком не може ни примјетити зараза се даље распростире.

Отров количине налази се дакле само у изметима колеричним, а непарење и дах болесника није приљепљив.

2. Ако се тај отров, дезинфицирањем свију трагова од измета, са свијем не уништи, то се он на рубљу, у води, млијеку, јелу и у влажној земљи брзо умножи и кад се са ових предмета, нарочито средством руку, доспе до уста, те се унесе у стомак и цријева, постају нова обољења.

3. Колеру највише распростиру она лица, која бјеже из зараженог мјеста, и која или су већ обољела, кад су пошла из мјеста становања, или су била у додиру са болесницима.

4. Такве бјежунце не треба примати у станове, но хоће да избјегне опасност да колеру не унесе у кућу, а људе из заражених мјеста ваља одвраћати од тога, да напуштају своју кућу, јер се може десити, да је неко већ заражен пошао од куће; а с друге стране при уредном начину

привести тек најкарактерније факте ради илустрације тврђења автора изложене теорије.

Разгледајући средњовјековну литературу јевропског запада, узету у цјелини, ми видимо у њој продужење, узајамност и разнолике покушаје „синтеза“ трију основних традиција: као што вас културни и социјални живот западне Јевропе у средњим вјековима истиче из античног свијета, християнства и оног, што су донијели собом дјеломице идејама и утврђенима нови народи германског порекла, тако и у историји средњовјековне литературе основама развића јавља се стара римска литература, црквена писменост првих вјекова наше ере и усмена народна појезија Германаца, већином Келта“ (стр. 117). Тако професор почиње свој историјски нацрт западно јевропске литературе. Овдје је он поставио на реду два тезиса, које и доказује фактима; то су: 1 узајамност и синтез литературних традиција; 2 веза литературне еволуције с општом историјском еволуцијом, с културно социјалним животом народа. Стјепавајући се уским оквирима својег нацрта и имајући посао с читаоцима, који су познати с курсом опште историје, автор изложене теорије у свим овим случајевима, гдје се треба обраћати историји ради указивања везе и зависности литературне еволуције од еволуције културно социјалне, показује тек у опште, константује сами факт те зависности, а фактичне подробности, што се тичу тог питања, нарочито историје, испушта, представљајући их читаоцима, да их они у памети провере. Тако он поступа на пр. показујући на зависност литературе прве половине средњих вјекова од савремених њених културних животних услова запада: политичка смрт Рима, господство християнске цркве и нови народи германски — ето она три главна фактора, који леже у основи културе тог времена, који су унапосли на литературу те епохе. Други је аналогичан примјер — литература феудалне Јевропе и прелаз од средњих вјекова к новом времену: феудализам и ритељство у политичко-социјалном животу

живота и ко се придржава ових упуштава лакше је, имајући сваку удобност код своје куће, сачувати се од болести, него што ће моћи то у туђини, а још мање на путу.

5. За вријеме колере треба нарочито бити умјерен у једу и пићу: не јести много, избјегавати јела, која се тешко варе, тако исто не јести воће, зелен, сир, путер, којим се јестивима колера лако преноси, као и у оните храну, која при- чињава лако пролив, и храну, која није кувана или добро печена. Млијек само добро кувано, а ни по што некувано пиће.

Ваља дакле нарочиту пажњу обратити на варење, и чим би се ово пореметило на наступно и пролив, благовремено тражити љекарску помоћ.

Сваки случај пролива, за вријеме епидемије, треба озбиљно узети и поступи- тати као да је пролив колере. Такав бо- лесник треба одмах да легне у постељу, да се добро покрије, да трбух топло об- лаже, а храну да ограничи само на топлу суну, до доласка љекара.

Добро је за вријеме колере узимати пошље ручка и вечере 8 до 10 капи раз- блажене солне киселине (acidum nitratissim dilutum) у четврт чаше куване воде.

6. Избјегавати треба мјеста гдје се свијет скупља, не ићи на ваншаре, сајетине и друге скупове, не ићи у оншта купатила, нарочито избјегавати јавне, онште купатике.

8. Никаква јела ни пића не узимати из кућа, у којима влада колера и не ми- јешати се са особама из таквих кућа, нити одлазити тамо, ако се не мора.

У просторијама, у којима су болес- ники, не треба јести, пити, ни пушити, а ко се у тој соби бави, да ништа не при- лоси при устима, док руке добро не опере и дезинфицира. За то треба да у једном суду буде увијек петпроцентног карбоног раствора, у коме ће се руке после сваког додира са зараженим стварима опрати.

За прање руку и лица може се употребити и блажији раствор од 3% карбола, ако се прије тога руке и лице добро сапуном оперу.

8. Вода за пиће, као и за сву домаћу употребу, купаше, умивање, прање руку и посуђа и т. д. само ако је изворека или бунарека са свим чиста и несумњива може се употребити, иначе најбоље је за ври- јење колере само кувану на разблажену воду пити и употребљавати. Воду из бунара, који су отворени, или се налазе близу пукотина и попијара, не треба пити.

Речену воду треба са свим некажувати, или ако се то не може, употребљавати и љу само кувачу.

9. Сваки колеричан болесник може болест даље да распростире; за то ако је икако могуће не треба таквог болесника његовати код куће, већ га одмах пренијети у болницу. Ако се то не може, онда га, по могућству, одмах у почетку са свим од здравих издвојити и само оне који га че- тују к њему пуштати.

10. Измете колеричних, као и све

упиране ствари, у колико ове посљедње нијесу безвредне, да би се могле епа- лити, треба са 5% четом карбоном киселином дезинфицирати.

По свршетку болести све предмете у болесничкој соби, као и дуварове и патосе дезинфицирати. За то треба још одмах с почетка извршити намјештај и друге ствари, које се тешко дају дезин- фицирати, изнјети из собе болесничке.

Оне предмете од вриједности, који се не могу дезинфицирати, а да се не поваре, тр ба најмање 6 дана оставити на каквом одвојеном, сувом, сунцу издо- женом мјесту, да се провјетре.

Особље, које је било око болесника, м ра се и само, као и њихове рубље и хаљине дезинфицирати прије, него што би се смјело опет слободно са другима мије- шати.

11. Кошуље и остало рубље и хаљине колеричних не смије се нијетијати прије из собе, док се не дезинфицира, нити се смије куда на страну износити.

Само највише дезинфицирано рубље, постелини прибор и хаљине смије се дати у прање.

12. Код наступни смртни случај, мртваца треба увити у чаршав, који је потопљен у 5% раствору карбоног кисе- лине и што прије из куће пренијети у гробљанску канелу.

Мртвац се не смије купати.

Сарањивање мора бити што простје, без веће пратиње. Пратиња не смије улазити у кућу.

За предохрану и усмјерено сузбијање колере, нужно је, да се сваки за случај колере ових упушта тачно придржава.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примили смо следеће књиге:

Стари Сланкамен. Написао Иларион Руварац архимандрит гретешки. Земун 1892. Штампарија Сима Нађа.

Г. 1691 била је битка код Сланкамена у Српјему између турске и Тесаревоје војске. Ту су Тесареви велику побједу постигли, а Турци ту изгубили и самог великог војсковођу Турпашу, који их бијаше почео опет побједоносно предводити и Тесарево поједе изгубити. Међу Тесаревој војском био је подвојвода српски Јован Монастераци са 10,000 Срба, који се витешки, јуначки и славно поину у тој битци, што је наш историчар у овом дјелу доказао на чистом документима, против хрватског историчара Смићаласа, који дејши оне битке код Сланкамена г. 1691 а не помену нити 10,000 момака српске милиције нити српскога подвојводу и вице генерала Јована Монастерација.

На мјесту битке оне љетос је подигнут споменик и тијем поводом је архимандрит Иларион ову књижицу написао да видицира и напомене ову српску заслугу

да се придржавају какве год из првих двају непонамјених традиција у њиховом чистом облику, рад тих ликаца носи на себи карактер имитације; такви су на пр. хришћански писци, који су чинили покушај, да се користе античним појетич- ним формама, ради предавања библијских сикета. („Српскајуни Христос“ Григорија нађајина, — „Манахана Гројевита“, која је писала хришћанске комедије у форми позајмајеној у Теренцију; неопознати автор комедије „Памфили вјештина љубити“, шта више у сикету, којим подражава Теренцију.

Синтез хришћанског елемента сред- њевијевне литературе с германским раја духовно — националну појезију, која је често служила у рукама монаха или кли- рика оруђе моралне дидактике, а од посљедње је један корак био до сатиричког елемента. (Роман о Анеу.) Одвек интересни примјер значајне традиције у литератури представља порођај класичке традиције на западу, предходник којег је био Данте, а родоначалник Петрарха — Автор устав- ла пажњу на писатељски рад Петрарха, да би показао тим, како оживљују заборав- љене традиције у литератури, налазећи тај примјер одвек подесним зато, што је рад Петрархин одвек рефлексан ради илустрације многих тезиса из теорије литературе еволуције у пуштну о значају традиције. „Особити карактер Тасо... осим личне оригиналности појета, сачинио је узајамност литературних традиција, који се у врло осјетљивој форми пројавио у производу јевца „Ослобођеног Јеруса- лима“ (стр. 231—232).

У оните, синтез литературних тра- диција с особитом силом појављује се што се тиче питања јевропске појезије: Данте, који је саставио у својој „Божанственој комедији“ традиције: средњевјековну, кла- сичну и националну и који је пројезвао средњим вјековима лабудову пјесму; Шек- спир, што је почео с предјела, који су представљали основне елементе синтеза и предходили периоду самосталности и ори- гиналности рада пјесника; Милтон, који се васпитао на старо класику и који је

у ослобођавању данашњијех посједа аустро- угарске монархије од силе турске. И кад узамемо у руке овакву једну радњу овог „грешног мина, таки мина Илариона“, како сам себе назива, ми можемо разу- мјети, како је и зашто је у два пута одбио пућену му владичанску митру!

Russia. note e ricordi — Josif Niko- lajevich Modrich — L. Roux e C. Editori — Torino — Roma 1892.

Ово је наслов књиге, што је наш сународник г. Ј. Модрић написао о Русији на 550 страница велике оемине. Сарајина је ове врло укусно парафресе књиге следеће: — Варшава. — Вијна. — Пеков. — Петроград. — Новгород. — Ростов. — Москва. — Тула. — Курек. — Кијев. — Одеса. Цијена је књизи 5 франака или ефор. 2. 50.

Г. Модрић провео прошлу зиму путу- јући по Русији од Варшаве преко Пе- трограда до Одесе. Као што потанко описује величанствену Пасијевску цркву с Петрограду и вечер код славног руског пјесника Подолског, тако исто описује потанко ројене каљанијех јевреја, што су га нападали по Варшави и Вијни, или руског наводника, швајцара, дворника и друго особље од посуде, с којим је у додир долазио. Ништа му не може оку- тећи, све га занима, како ти писца, који је себи поставио задатак, да у својој књизи вјерно претстави Русију и народ што у њој живи. На се узурд дотиче и историје. Тако да се књига чита са великим задо- вољством и још већом користи. За то је г. Модрић учинио велику услугу итали- јанском народу, који до сада није имао сличне књиге, ни правог појма о Русији, ако не измачена, каква су му могли дати језуити или јевреји. Г. Модрић би задужно много и српски народ, кад би ову књигу превео на српски језик, а сигурно би која књижиарица српска добро трговала, која би издаше ове књиге на себе узела. Ми искрено честитамо нашем сународнику већ извјесни морални успјех, а уверени смо да ће његов труд бити и материјално награђен, јер је то запета и заслужно.

(Позив на пратплату.) Дао сам у штампу и за кратко пријеме ће изаћи моје дјело написато у стиховима „ЦАРЕВ ЛАЗ“, драма у три чина из црногорске историје почетком XVIII вијека.

Један одломак је већ штампан у новонасеком „Нашем Добу“, чији га је уредник, а познати наш књижевник др. Ст. Павловић пропратио са овом примјед- бом: „Ради угледа, каква ће од прилике бити цијела драма, ево састављамо овај одломак. Свакојоко се и овог види. Да је чистим набадним језиком и у народном духу састављена“. Таква оцјена једног компетентног лица, као што је др. Ст. Павловић, најбоље говори и прилог мога дјела; а то ме је и осмјелило да га издам.

искусно на себе унели италијанских епо- пеја. „На земљишту синтеза разних тради- ција: класичке, протестанске — блиблијске националне, у духу: италијанског пуританизма, и италијанског — и поинкала је протестан- ска „Божанствена комедија“, каквом се јавља „Изгубљен рај“ Милтона. Ислеска је литература XVI и XVII вијека тријела с почетка унели старе италијанске лите- ратуре, а заједно с тим унелим — тра- диција националне драме, која је произа- ла из мистерије, за тим имитација фран- цуским угледима.

Као што смо већ рекли, главни је фактор литературе еволуције, лично производство, колективно, а особито оригинално, на најраније производе средњевјековне литературе унелим у том одношају сила традиције, колективно производство. Свака појема средњих вјекова носи на себи трагичне колективног произ- вода; њој предходи предање које су скупљали а многи народни пјевци, које су за тим она и прерађивали и који су одвек слични један другоме. Онда се личност аутора тумира, биографија поје- диног појета мало обрађивања његов произ- вод; нијесу узалуд изостали да нас био- графски податци, о личности аутора „Ни- белунга“, већим дијелом „chanson de geste“ и др. Таки одношај к задаји литературе, раширење посљедње са живом истинитошћу- остветство интереса к савремену друштве- ним појавима — карактерну средњевје- кову литературу. Ако се сјетимо култур- но социјалног услова средњевјековног жи- вота, то ћемо морати доћи том закључку, да је то тако и морало бити, да колективно производство ваља преовлађује у лите- ратури разних епоха, када културни услови друштвеног живота не помажу развићу личности. И обратно — с развићем културе и друштвеног живота народ развија се и лично индивидуално производство у ли- тератури. Довољно факта ради изучена еволуције литературног производства пре- ставља историја нове литературе у XVI и XVII вијеку и дијеломце у XIV и XV. По свом значају првом појавом у новој лите- ратури било је ступање личности на ла-

Дјело ће изнијети око 12 штампаних табака великог формата, а цојена му је 1. ефорин а. вр. Књижиарица уобичајени рабат, а скупљачима десета књига на дар. Наручбине се упућују потписатоме на Цетинје (Cetigne Montenegro).

Умољавају се сва славна уредништва српских и хрватских листова, да овај Позив на пратплату прихвате и објелодане.

Цетинје, 15 септембра 1892 год.

Радоје Рогановић, Црногорац

држ. благодјиник.

(Тридесетогодишњица.) Наш хваљени и вриједни учитељ нишњински г. Перо Костић намјерава, како смо разумјели 30 ов. м. прославити тридесетогодишњицу своје наставничке службе.

Из живота овога врлога србина и нељморнога радника на пољу народне привреде и просвјете имали бисмо доста рећи.

По његовом часном и поштенном раду признајемо, да је угледно мјесто заузео међу црногорског учитеље.

Не само да је биоан наставник, већ је и врло патриота, које свједочи његов дугогодишњи рад ван границе наше слобо- дне домовине куда је будно свијест свога народа са највећим одушевљењем.

Колику је год стекао заслугу на овом пољу, ништа мању није добио на бојном. У херцеговачком устанку видимо га као васреног борца, а тако исто и у српско-турском рату за ослобођење.

Године 1875, у боју на Муратовицу показао се ваљаним јунаком, за које му је као и за дотле стечене услуге Н. В. наш узвишени Господар даровао храбру медаљу и сабљу у знак за витешке и ратно вљалине.

Радујемо се што можемо овом истрај- ном радници на пољу народне просвјете у најпрјед честитати тридесетогодишњицу благодатнога наставничкога рада, и из свега му срца желимо дуг живот и здравље на корист свега народа за кога одиета истински ради и ватрено љуби.

Јован Рогановић учитељ, Перо Мартиновић учитељ, Ђуро Шпадијер учитељ, Илија Болевић учитељ, Шпиро Огњеновић, кап. Р. Контић, Ј. Николић, Милош Драгић, Лазар Перовић и више пријатеља.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетинје, 18 септембра.

(Из Нишкића.) Цио Височанстве- ни Двор ужива најбоље здравље у Нишкићу; особито драгоцјеном здрављу Њезиног Височанства Књагинје годи- нишњем поднебје. — Ово бављење Владачке Куће у Нишкићу буди све

тературно попринте, која је ослободила производство од колективног карактера. Та појава у области литературе стоји у свези с аналогичком појавом у политичком животу запада оног времена. (Развићо индивидуализма).

Развићена личност не може да не до- бије животне импулсе од окружавајуће исти- нитости и у тој форми да их не изражава у својим продукцијама: то је друга појава у литератури новог времена — пад тра- диције и ступање литературе у непосредну везу са савременом истинитошћу. Резултатом тих појава служи треће — сазнање општег значења литературе. Из многих примјера као на карактерне конкретне појаве личног производства у новој литератури ми ћемо показати тек најглавније. У италијанској литератури прије свега међу њима је Данте с његовом „Divina comedia“, тим производом личног генија, којим открива појету са свим савремену епоху, коју провијава чисти дидактизам; за тим Петрарха с његовом „Canzoniere“ и „Africa“; Бокачио, који је написао зборник новела, — „Декамерон“. У италијанској појезији — Шекспир и Милтон, особито први „који с малим бројем појета, као што је Данте и Гете, занима главно мјесто у литератури свега свијета по својој производској оригиналности, разностраниости проведеног живота, дубоком разумјењу човјечијег духа, богаству идеја и јасноћ облика; по унливу на мисао и живот не само својег времена, већ и читавих поколења“ (стр. 254). Најзад у шпанској литератури — Сервантес с његовим „Дон кихотом Ламанчским, који је предвјестио већ савремено.

Чини ми се, да је талишњије од роман, свију автор литературе еволуције на западу учинио анализ еволуције еноса у западно-јевропској литератури, и наложење његово не би захтјевало особито много времена.

више одушевљење народно у овим крајевима. — Како чујемо, Књажевски Двор остаће још у Нишњем до краја овога мјесеца, гдје ће се прославити рођен дан млађаног Књажевца Петра, Војводе Захумског.

(У заводу „Царице Марије.“) Отпочела су ове недеље редовна предавања. У понедељник, послје св. литургије у институтској капели било је „молебствије“ у присуству родитеља питомца, који су се овдје нашла. Повећане примљене су неке дјевојчице из најбољих кућа из Босне и Далмације. Овај завод очигледно све више угледа стиже.

(Личне вијести.) Г. Славо Ђурковић, адјутант Н. В., дошао је у недељу на Цетиње у добро опорављеном здрављу. — Др. Раде Кнежић, бокерски заступник у бечком рајхерату, са својом госпођом, бавио се ове недеље у нашој средини, и одио је до Подгорице и Дукље.

(У „српску књижевну задругу“) уписали су се код г. проф. Павла Поповића друштвеног новјерника на Цетињу још и ова Г. Г.: 51. Славо Ђурковић адјутант Н. В. Високог, — 52. Мираш Вукић учитељ.

За улагаче: Г. Г.: 30. Андрија Рађеновић управ. учитељ; — 31. Ђуро С. Врбица; — 32. Видак Пејовић учитељ.

Свега динара у злату	38.
Потова сума	874.
Укупно	912.

— Поруку нам из Мораче:

Прошле недеље, 10 септ. посетили су ову свету Немачку задужбину г. г. Павла, Аграна и Картерок француски индустријалци са банкијером Бирером у пратњи г. инжењера М. Ђукановића, оставивши 12 флорина, да се раздјеле на црквене сиромаше, што је по племенитој препоруци одма и извршено.

(Трговина.) Ово су цијене са последњег базара у Нишњем:

Овце сума од 5 ф. до 6 ф. 50 п.	—
Козе сума од 5 ф. до 6 ф. и 50 п.	—
Јарад сума 1 ф. и 45 п.	—
Јагњад сума 1 ф. и 45 п.	—
Кожице јагњеће комад 75 п.	—
Кожице јареће комад по 95 новч.	—
Урметин 1 и по кило по 8½ п.	—
Бранино урметиново 1 и по кило по 10 новч.	—
Пшеница 1 и по кило по 10 п.	—
Рак 1 и по кило 7½ п.	—
Јечам 1 и по кило 6 новчића.	—
Кртола 1 и по кило по 2 п.	—
Дуван дограм 1 и по кило по 60 новч.	—
Масло 1 и по кило по 1 ф.	—
Скоруш 1 и по кило по 50 новчића.	—
Дуван у листу 1 и по кило 95 новчића.	—
Сир добри 1 и по кило 40 новчића.	—

РАЗЛИЧИТО.

(Глас из Америке.) Њујоршки лист „Nаредак“, допосећи нашу билешку о љетошњем покушају самоубиства, овде на Цетињу, надовештава: „У петници морамо се дивити оваком суду најљубезнијег владарца сирама својим поданицима. Књаз Никола колико је витез и јунак на бојном пољу, књижевник и pjesник, добар син, муж и отац у криду своје узвишене породице, тако је умишљени државник и први љубимац свога народа. Да сиромаша поможе, дуг му плаћа из своје посебне благајне, кори га што нишане да на себи богумерско дјело изврши, пријети му ерамотну казну ако је поново покуша — а Господарева се ријеч не пориче — наређује лијечницима да му ране видају, рањенику грешнику намеће покору, да тим примјером код њих уздржи дух ијере и припојена му начела људскости. Лијево га кара десном га милаје — једним махом показује се гититик сиромаша, строги непристрани судица, љубезни старешина. Свеомогућ га на дуго поживио на корист Црне Горе, на понос и дук цјелога Славенства!“

(Александар III. и генерал Гурко.) „Ново Време“ припојује адрвице, што су их за велика војничка вјежбања у Ивангороду измјенили руски Цар и ген. Гурко. Цар је рекао: „На свем вам хвала, господо. Сасвим сам задовољан. Маневре су веома добро прошле; такођер и смотра над четама. При смотри је моје срце кудало пуно радости и ја сам сретан, што видим своју војску у тако сјајном стању.“ Гурко је одвратио: „Донесите, Царско Величанство, нам, члановима ваше вјерне, неограничено одане и, упућујем се увјерити, извршно војске, да подигнемо своје чаше у здравље и славу Вашег Величанства, нашега врховнога вође и оца,

који обавио суријење наше недостатке.“ На то је Цар загрлио генерала Гурка и још му се једном захвалио.

(Осуђени професори.) Мјесеца маја г. г. изненадила је свијет вијест, да су у Катанији затворени професори тамошњег лицеја, Кампо и Сквалица и Иттријана. Сва тројица била су окривљена, да су родитељима својих ђака продавали за скупе новце испитна питања. Ова је афера побудила тим неку сензацију, чим се је Доменико Камполи у талијанској литератури истакао као изврстан новелиста и литерарни историк, о коме је већ доста било писано у нашим новинама кад се је бавио нашом славенском књижевношћу. Има такођер од њега у нашем преводу по ерицијем и хрватскојем листовима више новелистичких радња. Истрага се је повела против тројице криваца, али је Иттрија међутим умро а остала двојица остала су на слободи. Коначном расправом углавном је навођетку 5. т. мј. криваца остале двојице, након што је пресудано 140 свједока. Суд је на то осудио Кампола на 6 година затвора и 2000 лира глоба, а Сквалица на 2 године затвора и 1500 лира глоба. Кампола је неом 37 година.

(Композитор „Црногорац.“) У задарској Iskrі наоидмо шведску билешку: Овијех дана умро је у Паризу барон Арманд Лимадер де Невуевоје, француски композитор, који је прије више него 40 година потпуно савио својој главној радњи у животу Црногораца. Лимадер родио се је у Гену 1814, а одгојен је строго црквено. Музику је учио код патра Ламбелета у Фрејбургу, те се г. 1845 преселио у Париз. Ту је г. 1849 комповао оперу приказала први пут његову прву оперу „Црногорац“ у врло знатнијем успјехом, капише су још прелазе његове опере „Женаров двор“, „Македонија“ и „Жетва“ у великој и комичкој опери, по Лимадер напустио је оперне композиције, те се са свијем одаде симфоничкој и црквеној музици. Био је члан париске академије умјетности и разнијех другјих друштава.

(Генерал Ерико Галдини.) Виктор Емануел, Камило Каур, Јосип Гарибади, Максим де Азељо, Бетино Рикасоли, Марко Мингетти, Јосип Ратаји, Мафредо Фанто, Јован Ланца, Куинтино Села, Алфонсо Ла Мармара, Нино Бисепи, Јован Медина — ти и други, који су дјелима својим написали толико сјајних и крвавих страна у новјести талијанскога препорода, синили су један за другим у гроб. Две 8 о. м. слеједио их је Ерико Галдини, у добу од 81 године. — Било му је двадесет година кад је оставио медицинску науку да иде у Рево, приредом покрета од год. 1831. Аустриско оружје угуши устанак. Галдини је морао побјећи у Париз, гдје је живео са тридесет крајера на дан, јер је Моденски војвода био конфисцирао његова добра, а он му метнуо у оклоп. — Г. 1833 напустио га у Португалу, а следећих година у Швајцарској, гдје се бори за идеале слободе. Код Мореле спасио је рањенога брата са таким јуначким дјелом, које би се у мигује убрјало, да му није било свједока. — Његова права војничка дјелатност за домовицу почиње год. 1848. Радетски је био са 43.000 војника и 110 тона обколио Вицензу, коју је Дурандо бранио са 6000 људи. Намећу тих био је и Галдини. Заметну се битка зором од 10. јуна. Борба је била оштра, Галдини борећ се јуначки и десператно, рањен је тешко. Виценца је освојена, а у њој Галдини сукањ. Кад се нешто опорави пуштен је на слободу. Године 1849 — и ако је још био бољешави — сто га код Новаре, толи злокобне за Талијане. Изгубили су битку, тако ју изгубили, да је Карло Алберто, абдицирао; али се је Галдини јуначки борио. — Почимље епопеја Карло Албертова сина, Виторија Емануела. — Године 1855 Галдини је судјеловао у Кримији. Проникавши ум Капура је увидио, што личе наmati Цемонт од тога судјеловања. Од онда талијанско је питање еуропејско. Цемонт има за себе Еуропу; у допцају је са царским властима. — „Наша земља, малена земљинице, стекла је угледа у еуропејским виећима, јер је велика ради пласла, које заступа, ради симпатија, које надахнује. Овај положај није без погубећи, јер, док итујемо Цемонце, не можемо бити неосјетљиви на болни вапај, који се прама нама диже са свих страна Италије.“ — Тако је говорио краљ две 10. јануара год. 1859 и започео рат за ослобођење, у којем се опет Галдини налази. Мир код Вила франка разжалости Галдина — али му се срце отворио над, кад увиди, гдје средња и јужна Италија хоће анексију са Цемонтом. — Прве половине год. 1790 Гарибади се је скрцао у Марсалу, кад је Капура спремао војну за Умбрију и Марке. Allez, mais faites vite — рече Капура III, Фаринију и Галдинију, које је Капура био к ијему послао. Галдини потуче код Кастелфидарда Ламорниера и то са великим успјехом. Виељкимо догађаје, без комшара; догађаје, који су правом растузили све католичке савјести. Прије битке Гал-

дини је непристојним ријечима судио о оним, који су се за њу борили. Касније кад их је упознао, опозвао је своје ријечи. — Освојење Гаете, две 13. марта 1861, броји се у највећа дјела Галдинија. Она је једина била остала Боурбонима. Он им је оте; и тим је за њих сачио. Године 1862, кад је Гарибади хтио евакуајом освојити Рим, уз узвик „O Roma o morte“, Галдини је добио жалосни налог да га уапси. — Године 1865 именован је сенатором. — Године 1866 учествова код Куствоје. Послије рате написао оштру критику о операцајама La Marmore — критику, коју су у обће осудили као неу-мјестну. — Побједне Нијемаца против Францеа г. 1870 разжалостило му срце. Био је пријатељ Француске. У побједама Немачке видно је погубељ за Италију. Био је велики поборник латинске идеје против њемачкој. — Концем године 1874 именован је послаником у Паризу. Он је искрено хтио добре одношаје међу Француском и Италијом. Али тога нијесу хтели Криспи и други, који су у своје вријеме били нашла закљона у Паризу и уживали француску припомоћ. С тога је кратко вријеме тамо остао. — Већ је шест година што је сасвим праватно живио.

„Обзор.“

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БЕЧ, 13 септембра. — Тесар је примио румунског министра Лаховарија, који је посетити и Калинокија.

БИОГРАД, 13 септембра. — Оставка Пауча директора монопола дувана примљена.

РИМ, 14 септембра. — Министри су одлучили да предложе краљу, да се за отвори парламентарно засједање. О распуству камаре није се ништа одлучило.

БЕЧ, 15 септембра. — Краљ грчки примио је Калинокија и кренуо пут Тријемпа.

БЕРЛИН, 15 септембра. — Канриви неће пратити Цара Вилхелма у Беч. Посјета ће бити приватна.

АТИНА, 15 септембра. — Влада је протестирала код велесила противу затварања грчкијех школа у Румелији.

БЕЧ, 16 септембра. — Цар Вилхелм ће остати у Бечу од 11/10 до 13/10.

ТРИЈЕШТЕ, 16 септембра. — Краљ грчки укрцао се на брод „Свактериј“ и кренуо пут Грчке.

ЊУЈОРК, 16 септембра. — Кле-веланд примио је кандидатуру демократа за предсједника.

РИМ, 17 септембра. — Званично је публициран декрет, којим се затвара законодавно засједање.

ВИЗБАДЕН, 18 септембра. — Велики Књаз Алексје присио и остаће овдје дуже.

БИОГРАД, 18 септембра. — Васпјевић је наименован за министра у Петрограду.

КОЛЕРА.

12 септембра.

ПЕТРОГРАД. — Колера се појавила у Бесарбији.

ПАРИЗ. — Од 28 случајева 6 смртна.

ХАМБУРГ. — Од 149 случаја 49 смртна.

КРАКОВА. — Овдје један случај, у Подгорцима и Воловици ниједан.

13 септембра.

ПЕТРОГРАД. — Колера се појавила и у Риги.

ХАМБУРГ. — Од 115 случаја 56 смртна.

ПАРИЗ. — Од 39 случаја 17 смртна.

КРАКОВА. — У свој Галицији ниједан нови случај.

14 септембра.

ПАРИЗ. — Од 45 случаја 17 смртна.

ХАМБУРГ. — Од 81 случаја 49 смртна.

ЛАВОВ. — За последње 36 сати ниједан случај сумњив у Галицији.

15 септембра.

ХАМБУРГ. — Од 126 случаја 47 смртна.

ПАРИЗ. — Од 19 случаја 12 смртна.

КРАКОВА. — Ниједан нов случај у свој Галицији.

16 септембра.

ЛАВОВ. — Ниједан нов случај у Галицији.

ХАМБУРГ. — Од 70 случаја 33 смртна.

ПАРИЗ. — Од 22 случаја 15 смртна.

17 септембра.

ХАМБУРГ. — Од 58 случаја 43 смртна.

БУДАПЕШТА. — Двије особе колеричнијем симптомима пренесене су у бараке.

ПАРИЗ. — Од 29 случајева 7 смртна.

18 септембра.

ХАМБУРГ. — Од 70 случаја 25 смртна.

ПАРИЗ. — Од 34 случаја 6 смртна.

БУДАПЕШТА. — Данас три случаја а један смртни симптомима колеричним.

КРАКОВА. — Један смртни случај овдје а један у Подгорцима.

ПОЗНВ.

Према одлуци Великога Суда од 12. Септембра број 1955. Сви дужници бившег Војводе Мана Врбице са овим позивају се, да се са својим пријавицама или рачуницама дуга Врбици пријаве поднатој Управи најкаље до 1. Новембра о. г.

Који Врбици дужитељ неби учинио пријаву — до означеног дана — одбит ће се од сваког даљег потраживања, и губи право намира — ма да му је дуг чист и одостовјерен, — пошто ће тог дана — Суд, према налажећем се имању Врбицину — покретном и непокретном и пријави дужидеља подати своје ријешење — о начину намира његових дугова.

Цетиње, 17 септембра 1892.

УПРАВА

ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.

МОЈУ КУЋУ, која постоји на Ријечи Црпјевића, на главној пјаци при „Моетини“, продајем из слободне руке. Кућа је добро уређена од тврдог материјала. На доњем боју је 1 кафан са одакнијом: 8 лаката дужине а 8 ширине; а на горњем 1 камара: 8 лаката дужине, 8 ширине, и кухиња: 5 лаката ширине и 7 дужине. Ко би је хтио купити нека се за условне обрати Илији А. Шпенковићу, трговцу на Ријеку, или потписаноме овдје.

Цетиње, 10 септембра 1892.

Буро Ников Вујановић.

ОГЛАС.

ПОШТАНСКЕ БИЛЕТЕ.

Потписани тражи и купује највишу количину црногорских живаних билета и отворених писам. Покуде шаљу се на адресу:

A. Weiss

marchand d'antiquités et timbres.
Budapest, Váci Körút 4 (10—10)